

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

De comedente carnes die vetito, ne deprehendatur Catholicus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Quod si solum es utilis, non tamen necessarius, potes remanere, sed non obligaris. Quod si denique, re-
manendo turbas potius, quam rem Christianam pro-
moveres, peccare non fugiendo, propter malum quod
interdum excusandus. Ita Castro *ibid.* n. 3. *fin.*

Quartus Casus, De vidente sacra contemni.

Si advertas Turcam, vel infidelem militem, verbi
gratia, sacras imagines conculcare, Virgines sacras, &
templum profanare, tenebis, si potes, illos cohibere, etiam
si cum vite periculo te Christianum manifestare oportet.
Sic apud eundem Bonac. loco citato num. 13. Ratio
est, quia ita exposcit Dei honor, & vera fidei indemnitas,
ut potes, inquam; nam si tua prohibitio, seu conatus
non judicentur profuturi, non est caput, unde obligeris.

§ 111. De quarto Præcepto Fidei, illam exterius
non negandi.

Connexum est hoc cum præcedente præcepto:
si enim exterius fides est confitenda, certe à
fidelibus non erit exterius neganda; illud addit, quod
cum sit præceptum negativum, exposcit ut nunquam li-
ceat externis actibus negare, etiam si ceterum mente fi-
dem quis teneat; præceptum enim fidem exterius non
negandi est distinctum à præcepto nunquam negandi
interius, de quo in §. sequenti.

1. Regula universalis est hæc: Omnia illa verba, vel
actiones vitare ex hoc præcepto debemus, quæ sunt ex
se, & spectatis circumstantiis significativa interna dene-
gationis fidei, ut esset, v.g. dicere, non sum Catholicus.
Quæ verò non sunt absolute significativa interne dene-
gationis, vel ex instituto particulari alicujus, vel per ac-
cidens, licet absolute teneamur vitare, ne demus anam
credendi aliis nos fidem negare, ex causa tamen licet
non vitare, quia tunc necessitas cause excusabit. Ut,
v.g. uti communibus vestibus infidelium. Ratio regu-
la, quæ ex casibus particularibus fiet clarior, est, quia
præceptum, de quo loquimur, prohibet ne exterius ne-
gemus fidem, fati id servatur per dictam regulam.

Primus Casus, De negante se esse Catholicum,
vel quid simile.

3. Certum est id licere nunquam, etiam si quis hæc,
hoc est, animo retinendi fidem, neget; siquidem id esset
absolute exterius negare. Quomodo verò aliquando ton-
gare possit, ut nomen hoc (Christianus, v.g.) apud
aliquas gentes non sit significativum religionis, sed na-
tionis, ut in India Occidentali contigisse testis est Bañez,
para. quest. 3. art. 2. d. 1. ubi nomine Christiani, intelli-
gebant Hispanum, idcirco tunc posset quis, sine morali
negare se esse Christianum, quia non negaret nisi se esse
Hispanum, quod esset leve mendacium, & si accede-
rent leges justæ equivocationis, nec mendacium quidem
esset.

Idem dic de negante se esse Sacerdotem, Clericum,
Monachum, se adville Missam, se abstinere acarnibus
die Veneris, & his similia; hoc enim esset negare statum
vel consuetudines, actionesque suas, non verò fidem.

Secundus Casus, De vidente vestibus seu signis infidelium.

4. Ut separemus certa ab incertis; certum est pri-
mo si vestis, vel signum sint distinctiva solius nationis,
v.g. Indi, vel Mauri, posse quemlibet iis uti, ut esset
vestis Turcarum oblonga, & galerum fascia alba turbi-
natum. Ita Sanch. *lib. 1. in Dec. c. 1. a. n. 16.* Ratio est, quia
id non est negare fidem, sed ad summum profiteri se esse
talis nationis.

5. Certum sit secundo, si sint distinctiva quidem
Religionis, sed solum ad finem politicum discernendi

quidnam sit talis Religionis, non verò ut signum institu-
tum ad confitendam illam falsam Religionem, certum,
inquam, sit, posse quemlibet iis uti, ut esset, verbi gratia,
pileus flavi coloris, quo Romæ utuntur Hebræi. Ita
Sánchez *ibid.* num. 92. Ratio est, quia omnibus cir-
cumstantiis attentis, illarum vestium usus non est si-
gnum falsæ Religionis, sed politica illius distinctionis
dumtaxat: id quod quamvis sit quedam simulatio, po-
test ex gravi causa excusari à culpa. Immo, si quis non
intendat se fingere Judæum, verbi gratia, vel Turcam,
sed solum dissimulare se Christianum esse in eo loco ac
tempore, quo fidem suam non tenetur propagare, vide-
tur excusandus etiam sine magna causa; utitur enim iure
suo, illas vestes ex se diffrentes induendo. Ita Layman.
lib. 2. tr. 1. c. 11. n. 7.

6. Certum sit tertio, in Comœdiis ad repræsentan-
dum, in vexillis ad decipiendos hostes, in spectatori-
bus ad explotandos Turcarum apparatus, & in simili-
bus, licere uti communibus vestibus, & signis ipsorum;
ita Sanch. *ibid.* n. 22. & 23. quia id non est profiteri illo-
rum sectam, sed solum mores, & politica symbola exhi-
bere. Nam pari ratione Sacerdos, Clericus, Monachus
ut incolumis evadat iter agens per loca Infidelium, po-
test suas deponere, & Infidelium usuales vestes induere,
ut à fortiori ex dictis n. 3. *ine patet.* Hæc sunt certa.

7. Illud remanet incertum: An liceat uti veste in-
stituta ad profitendam falsam sectam, verbi gratia, veste
Sacerdotali Turcarum, vel vexillo ubi sit depictus
Mahometus, vel falsum idolum. Negat Azor. *p. 1. lib. 8. c. ult. quest. 4.* & Sánchez *ibid.* n. 22. & 23. etiam gravi-
ssima existente causa, quia in his apparat sectæ falsæ pro-
fessio; cum talia signa sint destinata ad exhibendum
cultum, vel obsequium auctori illius sectæ; Sed alii
merito, gravi existente causa, puta ad mortem vitan-
dam, & ad victoriam de Infidelibus reportandam, &c.
benignius loquuntur: Hanc professionem (ait Layman,
dist. lib. 2. tract. 1. cap. 11. numero 4.) & probabile fatetur
Castro *P. 1. tr. 4. disp. 1. p. 17. n. 7.* citatque Azorium, &
Coninch. *falsi cultus generatim loquendo non cogimur
agnoscere, cum etiam apud Christianos ejusmodi signa, puta
Mercurii, Veneris, &c. tanquam fabulosa, ornatus gratia,
adhibeantur. Idcirco non damnare milites nostros, si iis
tanquam indifferentibus infidelium causa in bello uterentur.*
Hæc Layman.

Tertius casus, De comedente carnes die vetito, ne depre-
hendantur Catholicum.

8. Catholici ne ut tales cognoscantur in hospitiiis
hæreticorum, non possunt comedere carnes die, v.g. Ve-
neris, nec Sacerdotes possunt negligere recitationem of-
ficii, si solum timeant parvum quandam irrisum hæ-
reticorum, ita Becanus apud Layman *c. num. 5.* quia hæc,
cum sit modica causa, superare non potest grave Eccle-
siæ præceptum; sed possunt si rationabiliter aliquid ma-
lum proportionatum ex gravioribus timeant. Ita Sanch.
num. 25. Layman *n. 5.* alique. Ratio hujus est, quia ex
una parte illa non sunt per se signa falsæ sectæ, cum ex
variis causis & Christiani soleant comedere carnes, &
Sacerdotes officium negligere; & ex alia, illud præ-
ceptum Ecclesiæ, ut cetera positiva præcepta, non colligat
gravi imminente periculo.

9. Hinc colligo aliquos nostros Missionantes inter
Turcas ob magnum bonum, quod sperabatur, ne depre-
henderentur, licet potuisse, (adderem libens & debuisse)
Missam non celebrare, nec audire die festo, quamvis
occulte, utcumque valuisse: id enim periculum, quod
regulariter dum agitur inter hostes imminet, exposcebat,
eventusque rem docuit; nam propter Missam, & alia si-
milia Sacerdotum propria ab infido famulo delati, ca-
ptivique facti Missionis fructu privati sunt.

10. Illud notat cum communi Layman, *l. c. num. 4.*
fas non esse Catholicis, qui occulte vivunt inter hære-
ticos; ob metum quarumcumque penarum cenam hære-
ticorum

ticorum sumere, quia ex circumstantiis personarum, loci, temporis, adiutorum, &c. determinatur ea cœna ad profitendum cultum hæreticæ Religionis. Merito quidem: sed id intelligo, aliquo vidente vel cum prædictis ceremoniis adiunctis: nam cæterum nullo adverte, & nihil referendo ad falsum cultum, nec carnes materialiter comedere nec est indifferens, nec ex peccatum. Ita Castro P. l. c. n. 10. Sanch. lib. 2. in Dec. c. 31. n. 7. Idem docere solemus de Idolothytis, hoc est, de carnibus sacrificatis idolo.

Quartus Casus, De ingrediente templum falsæ sectæ, ubi offerente, & similibus.

Thus adolere, adorare, genuflectere idolo, nunquam, quocunque metu mortis libere certum sit. Ita Layman lib. 2. tr. 1. c. 2. n. 3. & 4. Quid enim est profecti exterioris cultum idolorum, si hoc non est? Difficultas ergo solum superest de ingrediente Templum, seu Moschæas falsæ Religionis, de quæ conciones inibi audiente: posset enim id fieri ob finem indifferenter verbi gratia, curiositatis, vel observandi quid ibi fiat, ut confutetur, vel causa associandi Dominum infidelium, vel ob quid simile. Puto distinguendum esse, Si nullum sit tui periculum deferendi fidem, nec scandalum aliorum, qui fortè tuo exemplo ad cultum idolo profitendum commoverentur, utique non esset saltem culpa mortalis, illuc accedere, & cum causa proportionata, ne venialis quidem. Ita Sanch. lib. 2. in Dec. c. 31. n. 8. Bonac. tom. 1. circa primum Decal. præc. d. 3. q. 2. p. 3. n. 27. sine; licet contrarium doceat Castro Pal. mox citandus n. 12. Ratio est, quia his conditionibus positus, non apparet, unde graviter delinqui possit. Et hoc fortasse concessit Eliseus Namanno, ut scilicet ad famulandum domino suo, ingrederetur in templum idoli, immò & genuflecteret, domino genuflectente, non quidem in gratiam idoli, sed in commoditatem Domini se innitens super ipsum. Ita Sanch. lib. 2. in Dec. c. 4. n. 14. At verò, si ex circumstantiis appareat illum templi ingressum esse ad profitendam falsam sectam, nunquam licebit. Idem ibid. n. 25. quia (quidquid videatur in contrarium innuere. Azor. p. 1. lib. 8. c. 27. quest. 5.) sic esset intrinsecè malum, idque videtur declarasse Paulus V. apud Sanch. ibid. n. 27. Laym. ibid. n. 6. nam cum in dubium verteretur, An in Anglia liceret Catholicis ingredi hæreticorum templa, sic iubente Rege hæretico, liceret, inquam, cum protestatione, quod id facerent merè ad obediendum Civili Principi in re indifferente, qualis est materialis ingressus templi, Paulus V. doctissimique insuper viri censuerunt, nequaquam licere. Ratio potissima fuit, quia in iis circumstantiis non poterat præsumi juberi materiale prædictum ingressum, sed ingressum, ut signum profectum hæreticorum sectam, quam Rex ab omnibus excipi contendebat, & per illum ingressum tanquam per implicitum signum extorquebat.

12. Ex dictis solvitur ille casus, an Rex animo Catholicus, possit prædictas, similesque actiones exercere, ut nimirum sic, vel non irritet infideles subditos, expectetque aptius tempus ad eorum conversionem, vel facilius in cognitionem hæreticorum deveniat, quod inde illos punire & de regno ejicere possit, &c. solvitur, inquam, nam ut ex dictis constat potest eas exercere, quæ non sunt professiones falsæ sectæ, nec in aliorum scandalum sunt, ut comedere carnes diebus vetitis, induere vestes nationis, ingredi materialiter templa, &c. ac non potest adolere thus idolo, illi genuflectere, adorare, & similia ex se, & circumstantiis significativa falsi cultus: non enim sunt facienda mala, ut eveniant bona.

13. Solvitur secundò illud: An liceat matrimonium contrahere coram Parocho Hæreticorum; Non enim licet, quia esset testificatio, seu approbatio hæreticæ sectæ. Ita Coninch. de fide, d. 13. d. 3. n. 63. liceret tamen coram Magistratu civili, modò antea Catholico ritu matrimonium fuerit contractum, vel postea con-

traheretur. Ratio utriusque dicti est, quia ibi saltem implicitè approbatur secta. Ministri hæretici, hic sola recognitio politæ præcepti, per quam civis sit constet initium à Catholico, hinc matrimonium.

¶ I V. De quinto Præcepto, non negandi interius Fidem.

2. Duplici modo contra ad præceptum delinqui potest: primò negando, vel dubitando per deliberatam voluntatem de articulis fidei. Secundò amplectendo aliam sectam, paganisimam, v. g. vel judaismum, qui enim has amplectitur, veram fidem jam negat, & communi vocabulo infidelis vocatur, nam ille prior dicitur hæreticus, vel apostata à fide, vel schismaticus. De singulis ea quæ sunt necessaria breviter delibabimus.

De Hæretico, seu Hæresi.

Quid sit hæresis.

1. Est error hominis baptizati in intellectu voluntarius, contra aliquem fidem articulum cum pertinacia; Sanch. lib. 2. in Dec. c. 7. n. 1. alique nam si contra omnes, et Apostata, de quo paulò pòst.

Non ergo Carechumenus erit propriè hæreticus, saltem ad hoc, ut incurat penas ab Ecclesia statutas, quia is nondum suscepit baptismum, per quem, tanquam per januam ingreditur quis in Ecclesiam, ejusque sit subditus. Præterea non erit hæresis, factum, vel dictum exterius contra fidem, si non sit cum errore intellectus, nec si ejusmodi error sit sine pertinacia, qua nequaquam posita, merito ait S. Augustinus episc. 16. Errare quidem poteris, sed hæreticus non eris.

3. Dubii item in fide, hoc est qui deliberatè putant rem fidei dubiam esse, ut etiam qui opinativè solum assentiuntur rebus fidei, putantes articulum aliquem fidei esse solum probabilem, hæretici sunt, si quidem ad fidem requirunt, ut eorum articuli credantur ex Dei revelatione. Ita Sanch. ibid. n. 12. alique Dico (solum) nam ex vi alicujus rationis affirmare probabilem esse aliquem articulum, non est hæreticum, immò laudabile, modò tenas ex vi revelationis esse certum. Ita Castro P. tom. 1. tr. 4. d. 3. p. 2. n. 12.

Sed in quo consistit acta pertinacia. Dico non consistere in aliqua temporis mora, ut innuere videtur Sylvest. v. Hæresis, l. 9. 2. sed in electione deliberata voluntatis certa cognitione, quòd illud sit contra id, quod sentit Ecclesia: pertinax igitur eris, si doctrinam Ecclesie noscens, propriæ opinioni illi contrariæ adheres. Ex quo vides in momento temporis hæresis actum consummari posse, hæresis ex mora brevi posse conjici, fidem præsertim innotatum non consensisse cogitatione de hæresi admittenda, quod solum fortasse docere voluit Sylvest.

4. Qui verò errat contra fidem ex ignorantia crafta, vel affectata quomodocunque culpabili, per quam nescit illud in quo errat esse contra fidem, estne verè hæreticus: esse affirmat Sous, Lorca, alique apud Castro Pal. citat. num. 1. quia peccata ex ignorantia culpabili, & ex certa scientia sunt ejusdem speciei, v. g. idem specie peccatum committit, qui ex ignorantia culpabili, quòd hodie sit dies festus, non audit Sacrum, ac, si sciens esse diem festum, non tamen audit: Sed melius cum communione sententia negat Suarez, Azor. Coninch. Arag. Farinac. ipsæque Castro Palaus, hoc citans ibid. num. 1. (est in foro externo reputetur, ut hæreticus) quia ad hæresim non satis est qualibet culpa, ut accidit in aliis materiis, in quibus procedit doctrina Soti, sed requiritur præterea pertinacia, quæ certè non est in ignorante, de quo loquimur.

Hæresis alià interior, exterior alià.

5. Hæresis autem alià est merè interna quæ scilicet consummatur in ipso intellectu, nullo signo exterius dato. Alià externa, quæ exterius prodit per aliquam vo-